অধ্যায় ১৪ ঃ অসম আৰু স্বাধীনতা সংগ্রাম-১

অধ্যায় গাঁথনি

১৪.১ উদ্দেশ্য
১৪.২ পৰিচয়
১৪.৩ বংগ বিভাজন আৰু অসমত ইয়াৰ প্রভাৱ
১৪.৪ অসমত অসযোগ আন্দোলন
১৪.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
১৪.৬ অধিক জানিবলৈ
১৪.৭ অগ্রগতিৰ খতিয়ান
১৪.৮ আৰ্হি প্রশ্ন

১৪.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- বংগ বিভাজন আৰু অসমত ইয়াৰ প্রভাৱ সম্পর্কে ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব
- অসহযোগ আন্দোলনত অসমৰ ভূমিকা সম্পর্কে আলোচনা কৰিব পাৰিব।

১৪.২ পৰিচয়

ইয়াৰ আগৰ অধ্যায়টিত আমি অসমত জাতীয়তাবাদ উত্থান হোৱাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিলো। অসমীয়া জাতীয়তাবাদ ভাবাবেগ গঢ় লৈ উঠাৰ লগে লগে অসমৰ জনসাধাৰণ দেশীয়ভাৱে সচেতন হৈ পৰিল আৰু ভাৰতৰ জাতীয় আন্দোলনত সক্রিয়ভাৱে অংশগ্রহণ কৰিলে। অসমৰ জনগণে মহাত্মা গান্ধীৰ নেতৃত্বত হোৱা তিনিওটা গণ আন্দোলনত জপিয়াই পৰিল। এই অধ্যায়ত আমি বংগ বিভাজন আৰু অসহযোগ আন্দোলনৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিম।

১৪.৪ বংগ বিভাজন আৰু অসমত ইয়াৰ প্রভাৱ

বংগ প্রদেশখন বংগ, বিহাৰ, উৰিষ্যা আৰু চোটানাগপুৰ অঞ্চলৰে গঠিত আছিল। উদিত ভাৰতীয় জাতীয়তাবাদৰ ই আছিল কেন্দ্রবিন্দু। বৃটিছ চৰকাৰে প্রশাসনিক অসুবিধাৰ দেহাইদি দি বংগ বিভাজন কৰাৰ সিদ্ধান্ত লৈছিল। এখন বৃহৎ প্রদেশ হোৱা হেতুকে বৃটিছ চৰকাৰে বংগৰ শাসন চলাব পৰা নাছিল। কলিকতাৰ সচিবালয়ত বিৰাট কামৰ হেচা পৰিছিল আৰু বংগৰ গভর্নৰে এনে এখন বৃহৎ প্রদেশত নিজাববীয়াকৈ চকু দিব পৰা নাছিল।

এই খিনিতে উল্লেখ কৰাটো ভাল যে ১৯ শতিকাৰ যাঠি দশকৰ পৰা ক্ষেত্রীয় পুর্নবিনস্তকৰণ প্রক্রিয়া আৰম্ভ হৈছিল। ১৮৯৬ চনত অসমৰ মুখ্য আয়ুক্ত উইলিয়াম ৰার্ডে চিতাগঙ

মণ্ডল আৰু দুখন জিলা ঢাকা আৰু মৈমনচিঙ অসমলৈ হস্তান্তৰিত কৰাৰ পৰামৰ্শ আগবঢ়ালে। কিন্তু এই প্ৰস্তাৱটিক নতুন আয়ুক্ত হেনৰি কটনে আগবঢ়াই নিনিলে কিয়নো এনে এক পৰিৱৰ্তনক লৈ অজস্ৰ প্ৰতিবাদ সৃষ্টি হ'ব বুলি তেওঁ অনুভৱ কৰিছিল। সেয়েহে হস্তান্তৰণৰ বিষয়টো সাময়িকভাৱে স্থগিত ৰখা হৈছিল। কিন্তু ১৯০৩ চনৰ আগডোখৰত বংগৰ লেফটেনেন্ট গভর্নৰ আন্দ্ৰে ফ্ৰেজাৰে পূৰ্বৰ চিতাগঙ সংমণ্ডল সহিত দুখন জিলা ক্ৰমে ঢাকা আৰু মৈমন চিঙৰ হস্তান্তৰণৰ প্ৰস্তাৱটোৰ নবীকৰণ কৰালে আৰু এই ক্ষেত্ৰত ভাৰতবৰ্ষৰ ভাইচৰয় লর্ড কার্জনৰ অনুমোদন আদায় কৰিলে। তেওঁ লক্ষ্য কৰিছিল যে চিতাগঙ সংমণ্ডল বা ঢ়াকা আৰু মৈমন সিঙৰ মানুহ তথা তাৰ প্ৰশাসনৰ অসমৰ চিলেট আৰু কাছাৰ জিলাৰ মানুহ বা প্ৰশাসনকৈ বেলেগ নহয়। এই অঞ্চলবোৰৰ আবাসীসকল জাতিগত তথা ভাষিকভাৱে প্ৰায় একেই। তদুপৰি তেওঁলোকৰ ভূমি ৰাজহ ব্যৱস্থাৰো সাদৃশ্য আছে। সেয়েহে অসমৰ সৈতে চিতাগঙ সংমণ্ডল তথা ঢাকা আৰু মৈমন চিঙ জিলা জোৰ দি ভাইচৰয়ে 'পূৰ্ব বংগ আৰু অসম' মানে এখন নতুন প্ৰদেশ গঠন কৰাৰ পোষকতা কৰিছিল।

প্ৰশাসনিক দক্ষতা বৃদ্ধিৰ নামত বংগৰ বিভাজন কৰিব বিচৰা হৈছিল। বংগৰ জনসাধাৰণক ধৰ্মৰ ভিত্তিত বিভাজন কৰা আৰু বংগত ক্ৰমান্বয়ে গড় লৈ উঠা তথা তাৰ পৰা দেশৰ আন ঠাইলৈ বিয়পি পৰা জাতীয়তাবাদৰ জোৱাৰক প্ৰতিহত কৰাৰ বাবে লর্ড কার্জনে ইচ্ছাকৃতভাৱে বংগ বিভাজন কৰিব বিচাৰিছিল। বিভাজনৰ নীতিৰে শাসন কৰা (divide and rule) এই আঁচনিৰে বৃটিছ চৰকাৰে হিন্দু আৰু মুছলমানক পৃথক কৰিছিল। নতুনকৈ সৃষ্টি কৰা 'পূৰ্ব বংগ আৰু অসম' ত মুছলমানসকল সংখ্যাগৰিষ্ঠ আছিল।

সমগ্ৰ দেশ বংগ বিভাজন আৰু 'পূৰ্ব বংগ আৰু অসম' গঠনৰ প্ৰস্তাৱিত আঁচনিত থৰ লাগি গৈছিল। 'পূৰ্ব বংগ আৰু অসম' নামৰ লর্ড কার্জনৰ প্ৰদেশ গঠনৰ এই প্ৰস্তাৱটিয়ে সমগ্ৰ দেশতে তোলপাৰ লগাই দিছিল। সমগ্ৰ বংগ জুৰি এই ঘোষিত আঁচনিৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ আৰু আন্দোলন হৈছিল। এই আঁচনিক গৰিহনা দি বিভিন্ন ব্যক্তি আৰু সংগঠনে ভাৰত চৰকাৰৰ ওচৰত প্ৰস্তাৱ, টেলিগ্ৰাম আৰু স্মাৰক পত্ৰ প্ৰদান কৰিছিল। ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ ১৯০৩ আৰু ১৯০৪ চনৰ অধিবেশনে বিভাজন আঁচনিৰ বিৰুদ্ধে তীব্ৰ প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰিছিল।

এই সময়ছোৱাত অসমত জাতীয়তাবাদে তেনেই এক কুমলীয়া অৱস্থা পাইছিলহি। বংগৰ সৈতে এক নিকট সম্পৰ্ক থকাৰ বাবে সুৰমা উপত্যকাত ব্ৰহ্ম পুত্ৰ উপত্যকাৰ তুলনাত বিভাজন আঁচনি সন্দৰ্ভত অধিক সজাগতা সৃষ্টি হৈছিল। প্ৰথম অৱস্থাত অসমৰ জনগণ বিভাজন সম্পৰ্কে নিমাত আছিল। তেওঁলোকে ৰাষ্ট্ৰীয় মূলসুঁতিৰ বিষয়বস্তুতকৈ আঞ্চলিক বিষয়বোৰৰ প্ৰতিহে অধিক সজাগ কৰিব পৰা নাছিল। সেয়েহে বিভাজনৰ পৰিণতি সম্পৰ্কে তেওঁলোকে অনুধাৱন কৰিব পৰা নাছিল। ব্যক্তিগত পৰ্যায়ত, অসমীয়া বুদ্ধিজীৱীসকলে বিভাজনৰ লগত জড়িত বিষয়বোৰ বিস্তাৰিতভাৱে আঙুলিয়াই দেখুৱাব চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁলোকে এইটো স্পষ্ট কৰি দিছিল যদিহে অসমে বংগৰ আগবঢ়া জিলাবোৰৰ সৈতে সাঙোৰ কাব লগা হয় তেন্তে অসমীয়া লোকে জীৱনৰ প্ৰতিটো খোজতে পূৰ্ব বংগৰ বঙালী সকলৰ পৰা অসম প্ৰতিযোগিতাৰ মুখামুখি হ'ব লাগিব। যদিহে প্ৰশাসনৰ মূল ব্যৱস্থাপনা ঢাকালৈ লৈ যোৱা হয় তেন্তে অসমে

যিমানখিনি গুৰুত্ব পাব লাগে সিমানখিনি নোপোৱা হ'ব। অৱশ্যে বুদ্ধিজীৱী সকলৰ এই প্ৰতিবাদ কাকতলৈ লিখা চিঠি আৰু প্ৰৱন্ধতে সীমাবদ্ধ আছিল।

অসমৰ সৈতে পূৰ্ব বংগৰ চিতাগঙ সংমগুল, ঢাকা আৰু মৈমন চিঙ জিলা সংলগ্ন কৰি অসমৰ ক্ষেত্ৰ ধিকাৰ সংশোধন কৰিব বিচৰা এই প্ৰস্তাৱটিৰ ক্ষেত্ৰত আসাম এছোছিয়েশ্বনৰ দৃষ্টিভংগী কোন আৰু মুখ্য আয়ুক্তজনে জানিব বিচাৰিলে। ১৯০৪ চনৰ ১৪ ফ্ৰেব্ৰুৱাৰীত অনুষ্ঠিত আসাম এছোছিয়েশ্বনৰ সাধাৱণ সভাই এই প্ৰস্তাৱৰ বিৰোধিতা কৰিলে। এছোছিয়েশ্বনে হেনৰি কটনৰ মতামতক সমৰ্থন জনাই ক'লে যে প্ৰস্তাৱিত পৰিৱৰ্তনৰ পিছত অসমৰ বাবে স্বতন্ত্ৰ ..... অসামৰিক সেৱাৰ ব্যৱস্থা নাথাকিব। অসমৰ দুখন শীৰ্ষস্থানীয় বাতৰি কাকত 'এডভোকেট অফ আসাম' আৰু 'অসম বন্ধি'য়েও পূৰ্ব বংগৰ জিলাক অসমৰ সৈতে সংলগ্ন কৰাক তীব্ৰভাৱে বিৰোধিতা কৰিলে। অসম বংগৰ ৰেল সেৱাই এই প্ৰদেশখনৰ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষভাৱে সুকীয়া প্ৰশাসনিক গোটৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ যুক্তিযুক্ততাক যোৰহাট সাৰ্বজনিক সভাই অযুক্তিকৰ বুলি খণ্ডন কৰিলে।

জানি থোৱা ভাল

ইউৰোপীয় চাহ খেতিয়কসকলে নতুনকৈ সৃষ্টি কৰিব খোজা 'পূৰ্ব বংগ আৰু আসাম' নামৰ প্ৰদেশখনত অসম নামটো সন্নিবিষ্ট থকা হেতুকে এই বিবাজনক আদৰণি জনাইছিল। তেওঁলোকৰ একমাত্ৰ ভয়টো এইয়ে আছিল যে যদিহে নতুন প্ৰদেশখনৰ অসমৰ নামটো নাথাকে তেন্তে 'আসাম টী' নামেৰে এৰি দিয়া চাহৰ বিক্ৰিত ইয়ে ক্ষতি কৰিব পাৰে।

বংগত বিভিন্ন কাৰণত বিভাজনৰ বিৰোধিতা কৰা হৈছিল আৰু তাৰ ভিতৰত আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰণটো আছিল বিভাজনৰ আঁচনিত জড়িত হৈ থকা সাম্প্ৰদায়িকতাৰ বিষয়টো। কিন্তু অসমৰ জনসাধাৰণে অনা অসমীয়াৰ আধিপত্যতাৰ সম্ভৱনাৰ কথা ভাবি লাহে লাহে বিভাজনক লৈ সচেতন হৈ পৰিছিল। প্ৰস্তাৱিত 'পূৰ্ব বংগ আৰু অসম' প্ৰদেশখনত অসমীয়া লোকে নিজৰ অস্তিত্ব হেৰুৱাব বুলি তথা চৰকাৰত থাকিব লগা ন্যাৰ্য অংশীদাৰিত্বৰ পৰা অসমীয়া লোক বঞ্চিত হ'ব বুলি অসমৰ মানুহে ভয় খাইছিল। বংগ বিভাজনে অসমৰ মানুহক বৃটিছ শাসনৰ ধ্বংসকাৰী অভিপ্ৰায়ৰ বিষয়ে পতিয়ন নিয়াইছিল। সুৰমা উপত্যকাত জনসাধাৰণ ক্ষোভ তীব্ৰভাৱে ব্যক্ত কৰা হৈছিল।

বিভাজন বিৰোধী আন্দোলনৰ পিছতে আৰম্ভ হোৱা স্বদেশী আন্দোলনে জাতীয় সংগ্ৰমক এক নতুন শিখৰলৈ লৈ গৈছিল। সুৰমা ভেলী এছোছিয়েশ্বনে স্বদেশী আন্দোলন আৰম্ভ কৰিছিল আৰু বিভিন্ন ঠাইত বৰ্জনৰ আন্দেলন গঢ়ি উঠিছিল। গাৱৰ জনগণৰ মাজত 'স্বদেশী'ৰ বাৰ্তা বিয়পাই দিবৰ কাৰণে শিলচৰত এটি স্বদেশী মিছন গঢ়ি তোলা হৈছিল। কিন্তু স্বদেশীতকৈও বৰ্জনৰ ধাৰণাটিৰ প্ৰতি অসমৰ মানুহে বেছি আকৰ্ষিত হৈছিল কিয়নো ইয়ে থলুৱা উদ্যোগৰ পুনৰুজীৱনৰ আশা ভৰা এক প্ৰতিশ্ৰুতি দিছিল। অৱশ্যে এই আন্দোলন চহৰবোৰতে সীমৱদ্ধ আছিল। ধুবুৰী, গোৱালপাৰা, গুৱাহাটী, যোৰহাট, ডিব্ৰুগড় আৰু আন চহৰবোৰত বিদেশী সামগ্ৰী

স্বদেশী ঃ বৃটিছে ভাৰত শাসন কৰা সময়ছোৱাৰ এক ৰাজনৈতিক আন্দোলন। এই আন্দোলনে স্ব-প্ৰশাসনৰ এক পদক্ষেপ স্বৰূপে ঘৰুৱা সামগ্ৰী ক্ৰয় কৰা আৰু বিদেশী সামগ্ৰী বৰ্জনক উৎসাহ দিছিল।

স্বৰাজ ঃ স্বৰাজৰ সাধাৰণ অৰ্থ হ'ল স্ব-শাসন বা হোম ৰুল।

জ্বলাই দিয়া হৈছিল আৰু স্বদেশী সামগ্ৰী কিনাৰ এক উদ্দীপনা মানুহৰ মনত গা কৰি উঠিছিল। এই আন্দোলনৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য এইয়ে আছিল যে এই ঠাইবোৰত হিন্দু আৰু মুছলমানৰ মাজত সুন্দৰ বুজাবুজি আছিল।

স্বদেশী আন্দোলন জনপ্ৰিয় কৰি তোলাৰ ক্ষেত্ৰত ছাত্ৰ সমাজে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা লৈছিল। বৰপেটা, তেজপুৰ আৰু আন ঠাইবোৰত ছাত্ৰ সমাজে প্ৰতিবাদী সভা আয়োজন কৰাৰ লগতে জনগণক বিদেশী সামগ্ৰী কিনিবলৈ মানা কৰিছিল। অসমৰ প্ৰতিঘৰতে সুতাকটা আৰু তাতশালৰ ব্যৱহাৰ হৈছিল আৰু সেয়েহে অতীতৰে পৰা মানুহৰ মাজত স্বদেশী বস্তুৰ প্ৰচলন আছিল। বিদেশী দ্ৰব্য বৰ্জনৰ বিষয়টিৰ ক্ষেত্ৰত বহু মানুহে এনে দ্ৰব্য ক্ৰয় কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছিল।

অসমত ক্ৰমাগতভাৱে বিপ্লৱী আদৰ্শ আৰু গোপন সংগঠনবোৰ গঢ় লৈ উঠিছিল। বিপ্লৱী আদৰ্শ বিয়পোৱাৰ নেক্ষত্ৰত শিলচৰৰ কাষৰ অৰুণাচল আশ্ৰমে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা লৈছিল। এই অনুষ্ঠানটোৰ মুখপত্ৰ প্ৰজা-শক্তিৰ দ্বাৰা যুৱ চামৰ মাজত সংস্কাৰকামী আদৰ্শ আৰু স্বদেশী তথা স্বৰাজ আদৰ্শ প্ৰচাৰ কৰা হৈছিল। বংগৰ অনুশীলন সমিতিৰ নিচিনাকৈ এই সময়ছোৱাত অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ নেতৃত্বত সেৱা সংঘৰ নিচিনা স্বেচ্চাসেৱী সংগঠন গঢ়ি তোলা হৈছিল। কিন্তু তৃণমূল পৰ্যায়ত ৰাজনৈতিক সচেতনতাৰ অভাৱ হোৱা হেতুকে অসমত বিপ্লৱী জাতীয়তাবাদ, স্বদেশী আৰু স্বৰাজ আদৰ্শই বিপুল সমৰ্থন লাভ কৰা নাছিল।

এই খিনিতে উল্লেখ কৰাটো ভাল যে বংগৰ স্বদেশী আন্দোলনৰ এক অভিন্ন অংগস্বৰূপ জাতীয় শিখাৰ ধাৰণাটোৱে সেই সময়ত অসমত বৰ বেছি গুৰুত্ব পোৱা নাছিল। যি নহওক ১৯১১ চনত বংগ বিভাজনৰ প্ৰস্তাৱ বাতিল কৰাত অসমৰ মানুহে এক গভীৰ সকাহ পালে। ১৯১২ চনৰ ১ এপ্ৰিলৰ পৰা অসম নিজা বিধায়িনী পৰিষদ থকা মুক্ত আয়ুক্তৰ দ্বাৰা পৰিচালিত এখন প্ৰদেশ হৈ পৰিল।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক ঃ

প্ৰশ্ন নং ১ঃ স্বদেশী আন্দোলন জনপ্ৰিয় কৰাৰ ক্ষেত্ৰত অসমৰ কোনটো শ্ৰেণীয়ে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছিল?

.....

প্ৰশ্ন নং ২ঃ বংগ বিভাজন কোন চনত ঘটিছিল?

.....

প্ৰশ্ন নং ৩ঃ অসম এছোচিয়েশ্বনে কেতিয়া বংগ বিভাজন প্ৰস্তাৱটিৰ বিৰোধিতা কৰিছিল?

.....

১৪.৪ অসমত অসহযোগ আন্দোলন

বংগ বিভাজনক কেন্দ্ৰ কৰি গঢ়ি উঠা স্বদেশী আন্দোলনে ভাৰতবৰ্ষৰ জাতীয় ঐক্যতা আৰু সংঘবদ্ধতাৰ চেতনা খৰতকীয়া কৰি তুলিছিল। এই চেতনা আনকি কংগ্ৰেছৰ ভিতৰ ছোৱাতো গা কৰি উঠিছিল। ১৯০৬ চনত দাদাভাই নৌৰজীয়ে 'স্বৰাজ' কংগ্ৰেছৰ লক্ষ্য বুলি ঘোষণা কৰিছিল। কিন্তু যেতিয়া মহাত্মা গান্ধীয়ে নতুন পদ্ধতি আৰু কৌশলসহ ভাৰতৰ স্বাধানতাৰ বাবে ৰাজনীতিৰ ক্ষেত্ৰ খনত ভৰি দিলেহি তেতিয়াহে ভাৰতৰ জাতীয় কংগ্ৰেছে ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ ইতিহাসত এক নতুন পৃষ্ঠা মুকলি কৰিলে। পাঞ্জাৱত সংঘটিত নৃশংসতা আৰু খিলাফত আন্দোলনে সমগ্ৰ ভাৰততে বিৰাট অসন্তোষৰ সৃষ্টি কৰিছিল। ১৯১৯ চনত কুখ্যাত ৰাৱলাট আইনখন বৃটিছ চৰকাৰে অনুমোদন কৰিছিল আৰু এই আইনযোগে চৰকাৰে অসাধাৰণ দমন ক্ষমতা লাভ কৰিছিল।

মহাত্মা গান্ধীয়ে এনে দমন নীতিৰ বিৰুদ্ধে পৰোক্ষ প্ৰতিৰোধ আন্দোলন গঢ়ি তুলিছিল। ভাৰতৰ বিভিন্ন প্ৰান্তত হৰতাল আৰু গণ বিক্ষোভ আন্দোলন আয়োজন কৰা হৈছিল। চৰকাৰে কঠোৰ হাতেৰে এই আন্দোলনক দমন কৰিছিল। এই দমনৰ আটাইতকৈ নৃকৃষ্টতম দৃষ্ঠান্ত আছিল জেনেৰেল ডায়চৰয়ৰ দ্বাৰা অমৃতসৰৰ জালিৱানাৱালাবাগত সংঘটিত হোৱা নিৰস্ত্ৰ জনসাধাৰণক কৰা নৃশংস গণহত্যা - যাক জালিৱানাৱালাবাগৰ গণহত্যা (১৯১৯) বুলিও জনা যায়। পাঞ্জাৱত সামৰিক শাসন জাৰি কৰা হৈছিল। জালিৱানাৱালাবাগৰ শুকাবহ ঘটনা এগৰাকী অবিসম্বাদী নেতা হিচাপে গান্ধীৰ উত্থানে জনসাধাৰণৰ সকলো শ্ৰেণীৰ মাজত এক সৰ্বভাৰতীয় ৰাজনৈতিক সজাগতা সৃষ্টি কৰাই নহয় লগতে ১৯২১ চনৰ ঐতিহাসিক অসহযোগ আন্দোলনৰ পথো প্ৰশস্ত কৰিছিল।

প্ৰথম বিশ্বযুদ্ধত বিজয়ী মিত্ৰ শক্তিৰ (য'ত বৃটেইনো সন্নিবিষ্ট আছিল) দ্বাৰা তুৰ্কী সাম্ৰাজ্যৰ খণ্ড বিখণ্ড কৰা ঘটনাই ভাৰতীয় মুছলমান সকলৰ ধৰ্মীয় চেতনাত আঘাত হানিছিল আৰু তেওঁলোকৰ মাজত এক বৃটিছ বিৰোধী ভাৱনাৰ জন্ম হৈছিল। খিলাফত আন্দোলনত এই ভাৱনা প্ৰকট হৈছিল। অসমত খিলাফতৰ সমস্যাটোৱে ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু বৰাক উভয় উপত্যকাৰ মুছলমান সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলৰ ধৰ্মীয় চেতনাক আলোড়িত কৰিছিল। পাঞ্জাৱৰ নৃশংসতা আৰু খিলাফৎ আন্দোলনৰ পৰা উদভৱ হোৱা আন্দোলনৰ এই শক্তিশালী পৰবাহক মহাত্মা গান্ধীয়ে ১৯২১ চনৰ অহিংস অসহযোগ আন্দোলনৰ ৰূপ দিছিল। তেওঁ খিলাফৎ আন্দোলনৰ দাবীসমূহৰ সৈতে অসহযোগ আন্দোলনকাৰীসকলৰ দাবীবোৰক একগোট কৰিছিল কিয়নো তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল যে এনে কৰাৰ জড়িয়তেহে জাতীয় আন্দোলনত হিন্দু মুছলমানৰ সম্প্ৰীতি গঢ়িব পৰা যায়।

গোটেই দেশখনত আন্দোলনটি বিয়পি পৰিছিল আৰু এনে এগৰাকী সঁচা ভাৰতীয় নাছিল (যি লাগিলে দেশখনৰ একেবাৰে আওহতীয়া প্ৰান্তৰে নহওক কিয়) যাৰ হৃদয় স্বাৰাজ লাভৰ প্ৰাণময় পীড়ন আৰু ত্যাগৰ উদ্যমেৰে ভৰি পৰা নাছিল আৰু যি পাঞ্জাৱ আৰু খিলাফতত কৰা ভুল প্ৰতিবিধান দেখা নাছিল। গান্ধী টুপিটো স্বাধীনতা সেনানী সকলৰ বিশেষ পৰিচয় হৈ পৰিছিল আৰু চক্ৰৰ প্ৰতীকৰে সৈতে থকা কংগ্ৰেছৰ তিনি বণীয়া পতাকাখন জাতীয় সন্মানৰ

প্ৰতীক হৈ পৰিছিল। বংকিম চন্দ্ৰৰ বন্দে মাতৰম্ গীতটি জাতীয় সংগীতৰূপে গোৱা হৈছিল।

অসমতো ইয়াৰ নেতাসকলে অসহযোগ আন্দোলনৰ সমৰ্থনত ওলাই আহিছিল। অসহযোগ আন্দোলনে ইয়াৰ সৰ্বোচ্চ শিখৰ পোৱাৰ সময়তে অসম প্ৰাদেশিক কংগ্ৰেছ কমিটি গঠন কৰি দিয়া হৈছিল যাতে আন্দোলনৰ কাৰ্যসূচী সফলভাৱে কৰিব পৰা যায়। জনসাধাৰণৰ তীব্ৰ আকৰ্ষণ আছিল এই আন্দোলনৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য। ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, শ্ৰমিক, পুৰুষ আৰু মহিলা এই উভয় শ্ৰেণীৰ, খেতিয়ক নিৰ্বিশেষে সকলো শ্ৰেণীৰ লোকে স্বৰাজৰ কামনা অনুভৱ কৰিছিল কম অথবা বেছি মাত্ৰাত অসহযোগ আন্দোলনৰ প্ৰতি সহাৰি দিছিল।

অতি কম দিনৰ ভিতৰতে আসমে এই সংগ্ৰামৰ অগ্ৰণী স্থান গ্ৰহণ কৰিছিল। ভাৰতৰ স্বাধীনতা প্ৰাপ্তিৰ বাবে অসহযোগৰ পন্থা লোৱা ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ আহ্বানটোৰ প্ৰতি আসাম এছোছিয়েশ্বনে তৎপৰাতাৰে সঁহাৰি জনাইছিল। অসমৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীৰ লোকে এই আন্দোলনত জড়িত হৈ পৰাটো আছিল এক অনন্য বিশেষতা। অসমত হোৱা অসহযোগ আন্দোলনৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য আছিল আন্দোলনটিত চাহ বাগিছাৰ শ্ৰমিক জড়িত হোৱাটো। ইউৰোপীয় চাহ খেতিয়কৰ হাতত বাগিছাৰ বনুৱা সকলে অমানৱীয় অত্যাচাৰ সহিব লগা হৈছিল। তেওঁলোকৰ মজুৰিহে যে অতি কম আছিল এনে নহয় তেওঁলোকে লগতে অতিশয় সীমাদ্ধতাৰ মাজত কাম কৰিব লগা হৈছিল। অসহযোগ আন্দোলনে তেওঁলোকক প্ৰথমবাৰৰ বাবে বৃটিছ শোষণৰ বিৰুদ্ধে মাত মতাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰিলে। ১৯২১ চনৰ মহাত্মা গান্ধীৰ অসম ভ্ৰমণে আন্দোলনটিক উদ্দীপনা প্ৰদান কৰিলে আৰু চাহ বাগিছাৰ শ্ৰমিক সকলৰ সমস্যাৰাজিৰ প্ৰতি তেওঁ নজৰ দিলে। মহাত্মা গান্ধীয়ে স্বদেশীৰ ধাৰণাটো শ্ৰমিকৰ মাজত জনপ্ৰিয় কৰি তোলাৰ উপদেশ দিলে। গান্ধীৰ অসম ভ্ৰমণ যথেষ্ট সফল হৈছিল। গুৱাহাটী, তেজপুৰ, নগাঁও, যোৰহাট, ডিব্ৰুগড়, শিলচৰ চিলেটত কৰা তেওঁৰ সভাবোৰলৈ আনকি একেবাৰে ভিতৰুৱা গাৱৰ মানুহো আহিছিল। অসমত হোৱা অসহযোগ আন্দোলনৰ এক উল্লেখনীয় বৈশিষ্ট্য আছিল আফিঙ সেৱনৰ বিৰুদ্ধে হোৱা প্ৰচাৰ অভিযান। কংগ্ৰেছৰ স্বেচ্ছাসেৱক সকলে বিভিন্ন জিলাত ঘৰে ঘৰে গৈ আফিঙ সেৱনৰ কু-ফলবোৰৰ প্ৰচাৰ চলাইছিল।

১৯২০ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত নাগপুৰত অনুষ্ঠিত হোৱা সৰ্ব ভাৰতীয় ছাত্ৰ সন্মিলনৰ সিদ্ধান্ত মৰ্মে অসমৰ ছাত্ৰসকলে ১৯২১ চনৰ জানুৱাৰী মাহত অসহযোগ আন্দোলনত যোগদান কৰাৰ বাবে স্কুল-কলেজ বৰ্জনৰ এক শক্তিশালী আন্দোলন আৰম্ভ কৰে। ইয়াৰ ফলত ছাত্ৰ সকলে স্কুল-কলেজ ত্যাগ কৰিলে আৰু তেওঁলোকৰ বৃহৎ সংখ্যকে অসহযোগৰ বাৰ্তা গাৱত বিয়পাবৰ বাবে নিজকে স্বেচ্ছাসেৱকৰূপে পঞ্জীভুক্ত কৰালে। অসহযোগ আন্দোলন সফল কৰাত ছাত্ৰসকলে প্ৰভূত বৰঙণি যোগাইছিল। আন কথাত ক'বলৈ হ'লে অসমত এই আন্দোলন ছাত্ৰ সকলেই আৰম্ভ কৰিছিল। স্বাৰাজ লাভৰ মূল কাৰ্যসূচীবোৰ আছিল বিদেশী সামগ্ৰী বিশেষকৈ বিদেশী কাপোৰ বৰ্জন, খাদীবস্ত্ৰৰ প্ৰচাৰ, মদ আৰু আফিঙৰ দেকানৰ আগত ধৰ্মঘট কৰা আদি। ছখন মৌজাৰে গঠিত দক্ষিণ কামৰূপৰ বকোৰ নিচিনা কিছুমান জেগাত কৰ আৰু ৰাজহ নিদিয়া অভিযানবো প্ৰস্তুতি চলাইছিল। বহুতো প্ৰসিদ্ধ উকীলে ওকালতি পৰিত্যাগ কৰি ইংৰাজ ব্যৱস্থাৰ

অধীনত চলি থকা আদালতৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰিছিল। গ্ৰামাঞ্চলৰ পৰিবৃত্তৰ বাহিৰত বিবাদবোৰ নিষ্পত্তি কৰিব পৰা যায়। বাতৰি কাকত আৰু বিভিন্ন মঞ্চৰ পৰা অসহযোগৰ প্ৰচাৰ চলিছিল। জনসাধাৰণৰ সহযোগিতা অবিহনে চৰকাৰী বিষয়াবোৰৰ পক্ষে কাম চলাই নিয়াটো কঠিন হৈ পৰিছিল।

অসমত অসহযোগ আন্দোলনত মহিলাবোৰেও পুৰুষৰ সমানে অংশ লৈছিল। ১৯২১ চনৰ আন্দেলনত ভাগ ল'বলৈ তেওঁলোকে আবুৰ আতৰাই ওলাই আহিছিল। শীৰ্ষ স্থানীয় নেতাসকলক আটক কৰাৰ পিছত মহিলা আন্দোলনকাৰী সকলৰ ভিতৰত তৰুণ ৰাম ফুকনৰ পত্নী আৰু বিধবা ভগ্নী ধৰ্ম সুন্দৰীয়ে আন্দোলন সফল কৰাত প্ৰভূত বৰঙণি আগবঢ়াইছিল। আন্দোলনৰ গতি আব্যাহত ৰাখিবলৈ মহিলাসকলে বিভিন্ন ঠাইত সভা অনুষ্ঠিত কৰিছিল। অসহযোগ আন্দোলনৰ সময়ত অসমত মহিলাবোৰক গ্ৰেপ্তাৰ প্ৰায় নাছিল যদিও এই বিষয়ত সন্দেহ নাই যে তেওঁলোকৰ মাজত এক নতুন সজাগতা গঢ় লৈ উঠিছিল।

অসমৰ অসহযোগ আন্দোলনৰ প্ৰবীন নেতাসকলৰ ভিতৰত বয়োজেষ্ঠ ৰাজনীতিবিদসকলৰ ভিতৰত নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ, চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা, তৰুণ ৰাম ফুকন, কুলধৰ চলিহা, পণ্ডিত কনক চন্দ্ৰ শৰ্মা,ফৈজনুৰ আলি, লক্ষেশ্বৰ বৰুৱা, বসন্ত কুমাৰ দাস, শিবেন্দ্ৰ নাথ বিশ্বাস আৰু ব্ৰজেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী আৰু তুলনামূলকভাৱে যুৱ চামৰ ভিতৰত গোপীনাথ বৰদলৈ, বিষ্ণুৰাম মেধি, ৰোহিনী কুমাৰ চৌধুৰী, গোপেন্দ্ৰলাল দাস, মহম্মদ তৈয়েবুল্লা, অমিয় কুমাৰ দাস, হেম চন্দ্ৰ বৰুৱা, দেৱেশ্বৰ শৰ্মা আদিয়ে উল্লেখযোগ্য। স্বাধীনতাৰ কাৰণে জীৱন জোৰা ত্যাগ স্বীকাৰ কৰা আন বহু কেইজন নেতাও অসহযোগ আন্দোলনত জড়িত আছিল।

অসহযোগ আন্দোলনে ইয়াৰ তাৎক্ষণিক আদৰ্শ ভাৰতবৰ্ষত প্ৰতিষ্ঠা কৰাত ব্যৰ্থ হ'ল। বৃটিছ চৰকাৰে এই আন্দোলন দমন কৰিবৰ বাবে কঠোৰ প্ৰচেষ্টা হাতত লৈছিল আৰু কাৰাগাৰবোৰ ৰাজনৈতিক বন্দীৰে ভৰি পৰিছিল। ইয়াৰ আপাত বিফলতাৰ বাবে জনসাধাৰণৰ ওপৰত এই আন্দোলনে পেলেৰা বৃহৎ প্ৰভাৱক ওলাই কৰাটো উচিত নহ'ব। সৰ্বভাৰতীয় ৰাজনীতিত অসমে এই আন্দেলনৰ দ্বাৰাই সক্ৰিয়ভাৱে অংশ লৈছিল। জাতীয়তাবাদী অভ্যুত্থানৰ মূল সুঁতিত অসমে যোগ দিছিল। অসহযোগ গৰাকীৰ বিৰুদ্ধে বৃটিছ চৰকাৰে লোৱা দমনমূলক ব্যৱস্থাই জনগণৰ মনোবল ভাগি দিয়াৰ সলনি তেওঁলোকক স্বাধীনতা আন্দোলনৰ সেনানী হ'বৰ বাবে সংকল্পবদ্ধ কৰিহে তুলিছিল। বিহাৰৰ চৌৰাচৌৰিত হোৱা এক হিংসাত্মক কাৰ্যত ২২ গৰাকী আৰক্ষীৰ মৃত্যু হোৱাৰ বাবে গান্ধীজীয়ে ১৯২২ চনত অসহযোগ আন্দোলন প্ৰত্যাহাৰ কৰিছিল।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক ঃ

প্ৰশ্ন নং ১ঃ কোন চনত দাদাভাই নৌৰজীয়ে স্বৰাজ কংগ্ৰেছৰ লক্ষ্য বুলি ঘোষণা কৰিছিল?

.....